

European Commission
Directorate-General for Taxation and Customs Union
VAT - Unit TAXUD/C1
Rue Joseph II 79, Office J79 05/065
B-1049 Brussels
Belgium

Stockholm den 24 april 2014

Response to the European Commission's consultation on Review of existing VAT legislation on public bodies and tax exemptions in the public interest

Language: Swedish

EU-kommissionen har gett intressenter möjlighet att lämna synpunkter på förslag om förändringar av moms­lagstiftningen för verksamheter och transaktioner som bedrivs i det allmännas intresse.

Friskolornas riksförbund välkomnar initiativet från EU-kommissionen och uppskattar möjligheten att få lämna synpunkter på samrådsdokumentet.

Om Friskolornas riksförbund

Friskolornas riksförbund är en branschorganisation för utbildning och barnomsorg i enskild regi som ansluter förskolor, grundskolor och gymnasieskolor. Förbundet verkar för att enskilt driven utbildning för barn och unga, utvecklas och möts med respekt och välvilja i hela samhället. Friskolornas riksförbund ska ta tillvara och främja medlemsföretagens gemensamma intressen och deras rätt att verka på lika villkor som motsvarande statliga och kommunala verksamheter.

Nuvarande villkor och momssystem för kommuner samt fristående förskolor och skolor

Såväl kommuner och organisationer som bedriver utbildning, vård, och omsorg är enligt skattelagstiftningen undantagen momsplikt. Det innebär att kommuner och fristående förskolor och skolor samt annan enskilt bedriven pedagogisk verksamhet till skillnad från

andra verksamheter inte kan göra avdrag och få ersättning för den ingående moms som man betalar för inköp av varor och tjänster med mera. All moms som en förskola och skola betalar utgör därmed en kostnad. Kommunerna har däremot en avdragsrätt och kan därför få ersättning för momsen som betalas och är relaterad till utbildnings- och barnomsorgsverksamhet. Momsen för kommunerna regleras i ett särskilt regelverk, det så kallade kommunkontosystemet. Det systemet medför i praktiken att kommunerna får full kompensation för sina momskostnader.

Fristående förskolor och skolor saknar dock möjlighet att bli kompenserade genom kommunkontosystemet. I syfte att förhindra en snedvridning av konkurrensen ska de organisationer som bedriver fristående förskole- och skolverksamhet istället kompenseras genom en schabloniserad momskompensation enligt särskild reglering i skollagstiftningen. Syftet med denna nationella skolpengslagstiftning är att skapa lika ekonomiska villkor mellan kommunala och fristående förskolor och skolor för att varje barn eller elev, oavsett vilken förskola eller skola de väljer, ska få med sig samma resurs. När det gäller momsersättningen ska den uppgå till sex procent av den totala skolpengen som kommunen betalar ut till de fristående verksamheterna. I gengäld får kommunen återsöka sex procent inom ramen för kommunkontosystemet.

Problemen med nuvarande momssystem

Ökade kostnader och inlåsnings effekter

För fristående förskolor och skolor innebär den fasta momsschablonen att ersättningen är helt oberoende av vilka faktiska momskostnader som verksamheten har. Det medför att en skola som har lägre momskostnader således blir överkompenserad och en skola med högre kostnader blir underkompenserad. För kommunala verksamheter kan en sådan snedvridning inte bli aktuell eftersom kommunerna får kompensation för den moms som de betalar.

Ett stort problem för momsfri verksamhet är att verksamheterna saknar avdragsrätt för moms på sina kostnader och att systemet medför inlåsnings effekter. Sverige tillhör idag de länder inom EU som har en av de högsta skattesatserna på 25 procent. Det innebär en hög momskostnad uppstår för en verksamhet som saknar avdragsrätt för moms på sina kostnader. Det i sin tur medför att företag avvaktar med att göra nödvändiga investeringar och väljer att själv utföra vissa tjänster istället för att köpa in tjänsten från någon som kanske är bättre lämpad att utföra den. Systemet skapar därmed incitament för att inte lägga ut vissa tjänster på entreprenad samt leder till ett ineffektivt resursutnyttjande. Problemet blir förstås även mer påtagligt för mindre fristående förskolor och skolor.

För kommuner är detta däremot inte ett problem eftersom kommunerna får kompensation för den ingående moms genom det särskilda kommunkontosystemet, vilket i sin tur medför en snedvridning av villkoren.

Dold moms och svårigheter att hitta lokaler

De momskostnader som fristående verksamheter har är till sin natur i stor utsträckning även dolda. Uthyrning av lokaler är enligt huvudregeln momsfritt men det finns möjlighet för en fastighetsägare eller en hyresvärd att tillämpa så kallad frivillig skattskyldighet. Ett av kriterierna för att lokaldelen ska kunna momsbeläggas är bland annat att hyresgästen bedriver en verksamhet som är momspliktig. Detta medför att fastighetsägaren saknar möjlighet att ta ut moms på hyran när lokaler hyrs ut till fristående förskolor och skolor. För att kompensera för det ökade kostnadsläget som ett uteblivet momsavdrag innebär lägger fastighetsägaren på en dold moms på hyran, med följderna att momsen inte specificeras för hyresgästen.

Att utbildningssektorn inte är momspliktig innebär vidare att fristående förskolor och skolor kan betraktas som mindre attraktiva hyresgäster än kommunala eftersom fastighetsägare saknar möjlighet att ta ut moms genom frivillig skattskyldighet. Fastighetsägare har dock möjlighet att beviljas frivillig skattskyldighet vid uthyrning till kommuner som bedriver icke momspliktig verksamhet i lokalen. Därmed har fastighetsägare lättare att få betalt för sina momskostnader om kommunen hyr en lokal, än om en fristående verksamhet hyr samma lokal. Detta snedvrider konkurrensen och gör att fristående verksamheter förskolor och skolor har svårare att hyra lokaler jämfört med kommunala verksamheter.

På uppdrag av utbildningsanordnaren AcadeMedia har vidare revisionsföretaget Ernst & Young granskat den faktiska momskostnaden i fem olika fristående skolor. Utredningen visade att den totala faktiska momskostnaden, dvs. inklusive uppskattad dold moms, uppgick till i genomsnitt 8,6 procent av den totala skolpengen, exklusive den del av skolpengen som avser momskompensationen om sex procent. Tre procent av detta utgjorde dold moms.

Hinder på grund av begränsad möjlighet till gruppregistrering

Ett annat problem som även medför inlåsnings effekter för svenska företag är reglerna avseende så kallad gruppregistrering. Gruppregistreringen innebär i momshänseende att alla företag som ingår i gruppen betraktas som ett och samma företag. Moms ska därmed inte faktureras för interna transaktioner mellan medlemmarna i gruppen. Reglerna har tillkommit för att just företag i en gruppering som bedriver en icke momspliktig verksamhet ska kunna undvika uppkomsten av moms som inte är avdragsgill.

För ett fristående utbildningsföretag med flera bolag i koncernen finns det en möjlighet att under vissa förhållanden registrera en momsgrupp genom att en så kallad oäkta kommissionärsstruktur skapas. Förfarandet är komplicerat och missgynnar mindre aktörer med mindre resurser till förfogande. För företag utan avdragsrätt för moms och utan möjlighet till gruppregistrering medför det en stor kostnadsfördyring om företaget väljer att organisera verksamheten i olika bolag, vilket i sin tur naturligen hindrar en effektiv organisation.

Den svenska regeringen har aviserat att dagens möjliga förfarande ska upphöra att gälla den 1 januari 2015. Detta kommer att medföra kraftiga kostnader för de koncerner vars bolag säljer tjänster till varandra, exempelvis supporttjänster i form av gemensam administration. För kommuner däremot finns det inte några motsvarande problem vid försäljning av tjänster mellan olika förvaltningar och bolag. Nuvarande reglering missgynnar således fristående skolor som ingår i en koncern och som inte är gruppregistrerade för moms. Dessutom kommer alla fristående skolor som ingår i en koncernstruktur att drabbas av problemen för det fall regeringens aviserade förslag går igenom.

Friskolornas riksförbunds förslag på lösning

Det kan mot ovan lämnade redogörelse ifrågasättas om det befintliga systemet är ändamålsenligt. Friskolornas riksförbunds uppfattning är att dagens momssystem varken är ändamålsenligt eller konkurrensneutralt.

Friskolornas riksförbund anser att det finns ett stort behov av att ändra momssystemet och reformera EU:s mervärdesskattedirektiv. I syfte att förenkla och modernisera momshanteringen samt skapa ett fungerande konkurrensneutralt system anser förbundet att hela utbildningssektorn bör göras momspliktig och att EU:s mervärdesskattedirektiv förändras så att en nollskatttax eller reducerad skattesats ska vara möjlig att tillämpa. Det skulle medföra att såväl kommunala som fristående skolor får full avdragsrätt för ingående moms. Dagens problem som ovan beskrivits skulle därmed ges en lösning och lika villkor mellan kommunala och fristående verksamheter skulle råda. Momsplikt skulle också innebära en harmonisering med det momssystem som gäller för övriga samhället.

Problematiken med inlåsnings effekter skulle lösas eftersom både kommunala och fristående förskolor och skolor kan dra av den ingående momsen när externa entreprenörer anlitas. Den dolda momsen skulle även försvinna eftersom fastighetsvärdar kan beviljas frivillig skattskyldighet när lokaler hyrs ut till fristående förskolor och skolor. Fastighetsvärdar kan därmed lägga moms på hyran, som de fristående verksamheterna kan dra av.

En momsplikt skulle vidare medföra att dagens schabloniserade momsersättning till fristående förskolor och skolor kan avskaffas. Momsschablonen motverkar konkurrens på lika villkor, varför den bör avskaffas och ersättas med en momsplikt.

Friskolornas riksförbund anser att det även finns anledning att överväga en nollprocentig momssats inom utbildningssektorn. Nuvarande fördelar med momsbefrielse kan därmed bevaras, samtidigt som en avdragsrätt för ingående moms införs.

Kommissionens förslag om att skapa ett system för återbetalning av ingående moms, utan momsplikt kan också vara ett alternativ. Med ett sådant system kan flera problemområden ges en lösning. Däremot skulle problematiken med den dolda momsen kvarstå om hyresvärdar inte kan bli frivilligt skattskyldiga för icke momspliktig verksamhet, även om en möjlighet till återbetalning av ingående moms införs. Ett sådant system behöver därför nationellt kompletteras med en utökad möjlighet för fastighetsvärdar att beviljas frivillig skattskyldighet.

Friskolornas riksförbund

Claes Nyberg
VD/CEO

Marlette Dennholt
Förbundsjurist

